

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM CELJE
KOSOVELOVA ULICA 2, 3000 CELJE

PO PASTIRČKOVIH POTEH

Raziskovalna naloga

Avtorice: Ula Brečko

Mentorica: ga. Lidija Kokol, prof.

Lucija Cizej

Sara Jakupović

Razred 4.b

Celje, 1.3.2010

KAZALO

1. POVZETEK.....	2
2. UVOD.....	3
3. ZAHVALA.....	4
4. TEORETIČNI DEL.....	5
4.1. EKO IN TRAJNOSTNI TURIZEM.....	5,6
4.2. KAMNIŠKO – SAVINJSKE ALPE.....	7,8
4.3. LUČE IN OKOLICA	9,10,11
4.3.1. KOLESARSKE POTI.....	12,13,14
4.3.2. RADUHA	15,16,17
4.3.3. SNEŽNA JAMA	18,19
4.4. PLANINSKI BONTON.....	20,21
4.5. STATISTIKA.....	22
4.6. PAVŠALNI PROIZVOD.....	23,24,25
5. EMPIRIČNI DEL.....	26
5.1. INTERVJU Z GOSPODOM NARAGLAVOM.....	26,27
5.2. HIPOTEZE.....	28
5.3. ANKETA.....	29,30,31
5.4. REZULATI ANKET.....	32 - 38
6. ZAKLJUČEK.....	39
7. VIRI IN LITERATURA.....	40

KAZALO SLIK

Slika 1: Kamniško - Savinjske Alpe (Grintovec).....	8
Slika 2: Občina Luče	9
Slika 3: Občina Luče nekoč.....	10
Slika 4: Igla	11
Slika 5: Kolesarska pot - Arničev vrh	12
Slika 6: Kolesarske poti - Loka	13
Slika 7: Kolesarska pot - Konjski vrh - Primož.....	14
Slika 8: kažipot Raduha.....	15
Slika 9: Zemljevid Raduhe z okolico	16
Slika 10: Koča na Loki.....	17
Slika 11: Snežna jama	18
Slika 12: Škrat	23
Slika 14: Pripravljanje ognjišča.....	24
Slika 13: Krava.....	24
Slika 15: g. Darko Naraglav	27

1. POVZETEK

Namen naše raziskovalne naloge je, da oblikujemo pavšalni proizvod, ki bo povezoval različne ponudnike v samostojen proizvod, ki bo privlačen za avantur željne družine in prijazen do narave. S tem aranžmajem želimo širši javnosti pokazati, da obstaja tudi drugačen način preživljanja počitnic. Za to raziskovalno nalogo smo se odločile, ker je ta del Slovenije širši javnosti precej neznan, in ker nas zanima, kako bi lahko čim bolje prodale naš pavšalni proizvod na trgu.

Pri delu smo uporabile različne metode raziskovanja. Opravile smo ankete, intervjuje ter se odpravile same preizkusiti naš bodoči pavšalni proizvod. Povzpele smo se na Raduho, obiskale pastirja in se skupaj z njim sprehodile po njegovih poteh. Odkrile pa smo tudi zanimive kolesarske poti v okolici Luč, ki so primerne za ljudi, s še več energije. Odpravile smo se tudi v svet neodkritih gorskih biserov Snežne jame. Na podlagi vseh zbranih podatkov, smo pripravile pavšalni proizvod in izdelale raziskovalno nalogo.

The purpose of our research assignment is to make a tourist arrangement which will connect different offers and will be attractive for families who are adventurous and be a product that is kind to nature. With this arrangement we want to show to wider public that there exists a different way of spending holidays. Kinder and more respectful to nature. We have chosen these research assignment because it was an interesting topic and because we are curious how we could sell our own tourist product.

When we were working, we used different ways of research. We were at Raduha and in Snežna Jama. We also discovered some cycling trails, which we recommend to people who have a lot of energy. We learned a lot by the means of the survey which we carried out. Based on that we prepared our research assignment.

2. UVOD

Brrr, cin cin, hrup, promet, telefon, navijaške troblje,...

Petje ptic, žuborenje potoka, rahel vetrič, dežne kapljice,...

Ste začutili drugačnost? Se še spomnite kaj je to? So vam prvi zvoki bližnji, bolj poznani? Prav gotovo pa ne ljubši...

Smo dijakinje četrtega letnika Srednje šole za gostinstvo in turizem Celje, smer - turistični tehnik. Z našo mentorico, gospo Lidijo Kokol smo se odločile za izdelavo raziskovalne naloge. Naša želja in namen raziskovalne naloge je širši javnosti predstaviti še neodkrit zaklad Kamniško - Savinjskih Alp, in javnost vzpodbuditi, da sprejema naravo takšno kakršna je. Večkrat smo že obiskale Snežno jamo, jo raziskovale, in preživele dan ob nabiranju brusnic, opazovanju konj, božanju ovac ter pile mleko pri pastirju. Porodila se nam je ideja, da bi to naše doživetje združile v pavšalni proizvod, » Za vikend pa v hribe, malo drugače! ». Ciljna skupina našega pavšalnega proizvoda so družine, ki imajo rade naravo, jo spoštujejo in želijo aktivno preživeti svoj prosti čas.

V prvem teoretičnem delu bomo predstavile eko in trajnostni turizem, planinski bonton, Kamniško - Savinjske Alpe in Snežno jamo z okolico, kjer najdemo tudi mnogo zanimivih kolesarskih poti. Sestavile smo 3 - dnevni pavšalni proizvod, ki obsega vse zanimivosti tega dela naše dežele.

Drugi empirični del naše raziskovalne naloge je namenjen anketi in njeni analizi. V anketi smo poskušale ugotoviti ali se danes družine sploh zanimajo za aktivno preživljanje počitnic v naravi, in kaj si na takšnih počitnicah pravzaprav želijo. Želele smo izvedeti ali so ljudje sploh seznanjeni s pravili, ki veljajo v gorah. Glede na postavljena vprašanja smo postavile 11 hipotez. Ko smo dobile vse rezultate anket, smo se radovedno lotile njene analize in prišle do zanimivih ugotovitev. Če vas zanima do kakšnih, prelistajte našo raziskovalno nalogo.

3. ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge se zahvaljujemo g. Darku Naraglavu, ki nam je posredoval veliko ustreznih informacij.

Zahvaljujemo se tudi ge. Aneti Siljar iz Turistično informacijskega centra Luče, ki je dala veliko materiala, ki smo ga lahko koristno uporabile.

Za gostoljubje in prijazno oskrbo se zahvaljujemo oskrbnikoma koč na Loki pod Raduho.

Iskreno se zahvaljujemo tudi prof. Ines Senica Rudnik za prevod našega povzetka v angleški jezik, ter prof. Sergeji Komplet za lektoriranje.

Za konec pa se zahvaljujemo naši mentorici Lidiji Kokol za vzpodbudo in napotke.

4. TEORETIČNI DEL

4.1. EKO TURIZEM:

Eko turizem pomeni potovanja v naravna območja oziroma obliko turizma, ki odgovorno varuje naravo in spodbuja blaginjo lokalnega prebivalstva. V svojem bistvu gre za obliko odgovornega turizma v naravna območja. Če bi to definicijo še nadalje poskušali nadgraditi, bi lahko rekli, da gre za potovanja v naravna, občutljiva, pristna, umaknjena in ponavadi varovana območja, ki poskušajo čim manj vplivati na okolje. Že v osnovi gre za bolj omejen obseg potovanj.

Eko turizem pomaga ozaveščati in izobraževati popotnika, daje konkretno finančno osnovo za pomoč pri ohranjanju naravnega okolja, neposredno pomaga k gospodarskemu razvoju in povečanju politične moči lokalnih skupnosti. Spodbuja razumevanje in neguje spoštovanje do različnih kultur in človeških pravic.

(Vir: Martha Honey, Ph.D., Ecotourism and Sustainable Development, Second Edition: Who Owns Paradise?)

Sedem glavnih značilnosti eko turizma:

1. Gre za potovanja v naravne, neokrnjene destinacije, kjer so lokalna kultura, flora in favna glavne atrakcije;
2. Minimaliziranje učinkov na naravno in družbeno okolje;
3. Spodbuja in gradi okoljsko ozaveščenost;
4. Daje neposredne finančne koristi za ohranjanje okolja;
5. Podpira lokalno gospodarstvo – daje finančne koristi in izboljšuje gospodarsko in politično pozicijo za lokalne skupnosti;
6. Spoštuje lokalno kulturo;
7. Podpira človeške pravice in demografske spremembe

TRAJNOSTNI TURIZEM

Izraz se uporablja za sonaravni ali trajni turizem in se navezuje na trajni razvoj, ki je v prid sedanjim in prihodnjim generacijam. Izboljšuje ekološke in ekonomske razmere, omogoča enakost v razvoju in vzdržuje kakovost življenja v najširšem pomenu. Pomeni način razvoja turizma, ki upošteva enakopravno obravnavo socialne, gospodarske in okoljske komponente razvoja. Turizem se z vsemi dejavnostmi odvija v naravi in okolju, zato mora temeljiti na režimih varovanja naravne in kulturne dediščine. Ohranja naravne ekosisteme in daje dohodek lokalnemu prebivalstvu. Uspešen razvoj turizma in razvoj na splošno, sta povezana z trženjem narave oz. biotske raznovrstnosti, z njenim ohranjanjem ali vsaj trajnostnim upravljanjem. Izkoriščanje naravnih virov in vrednot mora biti vzdržno, razumno in uravnoteženo.

(vir: <http://www.ctrp-kranj.si/>)

4.2. KAMNIŠKO – SAVINJSKE ALPE

Kamniško - Savinjske Alpe so poleg Julijskih Alp naša najbolj visokogorska pokrajina, čeprav prevladuje sredogorski svet. Na 2000 m visoko se vzpenja skoraj 30 vrhov. Večina jih je na območju Zgornje Savinjske doline v vzhodnem delu pokrajine. Najvišji vrh je Grintovec, ki meri 2558 m.

Ležijo med Zahodnimi Karavankami na severozahodu, Vzhodnimi Karavankami na severu, Velenjskim hribovjem na severovzhodu, Ložniškim gričevjem in Savinjsko ravnjo na vzhodu ter razgibanim Posavskim hribovjem in Savsko ravnjo na jugu.

Ime Kamniško – Savinjske Alpe je tako kot večina drugih pokrajinskih imen na tem območju umetna skovanka. Edini iz ljudske govorice povzet izraz je Grintovci, ki pa označuje le najvišje vzpeto osrčje pogorja.

Izoblikovanost površja in potek slemenitve v grobem določa sistem tektonskih prelomnic. Večina jih je usmerjena v dinarski smeri od severozahoda proti jugovzhodu in prečno nanjo. Apneniške planote so praviloma narinjene nad okolico, kar dokazujejo strma, marsikje skalnata področja. Prevladujeta dve glavni smeri slemenitve: od zahoda proti vzhodu, in od jugozahoda proti severovzhodu.

Pokrajina je glede na kamnine in njihovo starost zelo pestra, čeprav glavnino površja sestavljajo karbonatne kamnine mezozojske starosti. Tu najdemo veliko kraških oblik. Med njimi so najbolj pogoste in razsežne podzemeljske. Čeprav mnoge jame in brezna še niso dokončno raziskana ali pa sploh še ne odkrita, najdemo med izmerjenimi objekti tudi takšne, ki po pomenu spadajo v sam slovenski vrh. In prav med njimi je najbolj zanimiva Snežna jama.

Kamniško – Savinjske Alpe so robna alpska pokrajina, kjer se prepletajo značilnosti gorskega, celinskega in celo sredozemskega podnebja. Slednje se kažejo le v padavinskem režimu, ne pa v temperaturnih lastnostih. Sončnega sevanja je največ v toplem pasu, najmanj pa na najvišjih vrhovih, ki so zlasti poleti popoldne zaviti v sloj oblakov, ki ga planinec občuti kot meglo.

Ta skrajšuje trajanje sončnega obsevanja po dolinah in kotlinah. Posebno pogosta je v hladni polovici leta, ko je v vzpetih legah zaradi toplotnega obrata praviloma precej več sonca kot v dolinah. Količina padavin se zmanjšuje od zahoda proti vzhodu. Na vzhodni in severovzhodni strani pogorja je količina padavin manjša zato, ker se vlažne zračne gmote znatno izločajo na privetni južni in jugozahodni strani. Značilen vremenski pojav je sneg. Najmanj snežnih dni je z vsaj 1 cm debelo snežno odejo v okolici Mozirja.

Slika 1: Kamniško - Savinjske Alpe (Grintovec)

4.3. LUČE IN OKOLICA

Luče so gručasto predalpsko naselje pod pobočjem Raduhe v Zgornji Savinjski dolini ob sotočju Savinje in potoka Lučnice. Luče so tipična predalpska vasica, na nadmorski višini 522 metrov, stisnjena med sotočje Lučnice in Savinje, pod mogočno Raduho, porasel Rogatec in zakraselo Dleskovškovo planoto. Občina Luče obsega 109 km² predalpskega in alpskega

Slika 2: Občina Luče

sveta, kar 89% površine pa pokrivajo gozdovi.

Na območju občine živi 1612 prebivalcev. Okoliške zaselke Konjski vrh, Krnico, Podvežo, Podvolovljek, Raduho in Strmec večji del sestavljajo samotne kmetije na strmih pobočjih. Kmetijstvo je pomemben dejavnik in soustvarjalec okolja.

Večina kmetij v Lučah

kmetuje sonaravno. Ljudje na tem območju že stoletja živijo in delajo z naravo. Planinstvo, gorsko vodništvo, ob tem pa tudi turizem na kmetijah ima tod že dolgoletno tradicijo. Ohranjeno naravno okolje in kulturno izročilo naših prednikov so nedvomne primerjalne prednosti Luč in okolice. Dobro ohranjeni so viri in navade, ki izhajajo iz gozdarske tradicije. Najbolj obiskana med turističnimi zanimivostmi je Snežna jama v Raduhi, ki predstavlja svojstven biser visokogorskega krasa. Luče so se vrsto let ponašale z nazivom najlepše urejenega turističnega kraja, kar pa je bila samo krona dobremu sodelovanju med turističnimi ponudniki in drugimi domačini pri organizaciji prireditev (Lučki dan) in urejanju okolice.

ZGODOVINA OBČINE LUČE

Kot vas se Luče v pisnih virih prvič pojavijo leta 1241, kot sedež urada gornjegrajske samostanske gosposčine pa leta 1426 v urbarju benediktinskega samostana v Gornjem gradu. Kot občina so Luče prvič omenjene leta 1593. Današnja občina Luče je bila ustanovljena konec leta 1994, ko je iz nekdanje skupne mozirske občine nastalo več novih občin. Lučani so nekoč sloveli kot odlični gozdarji ali po domače 'vlcarji', posebej pa so sloveli tako imenovani 'rižmojstri', ki so skrbeli za spravlanje hlodovine v dolino po strmih drčah ali 'rižah'. V preteklosti je k preživetju pripomogel tudi bogat ulov rib iz potoka Lučnica, ki so jih ženske v posodah v koših na hrbtu nosile tja do Ljubljane. Tega se Lučani spominjajo tudi v svojem grbu. Ime so Luče dobile po lučeh, tako trdi ljudska pripoved, s katerimi so si svetile bajeslovne dobre žalik žene pri iskanju svojih izgubljenih ovac po okoliških hribovitih gozdovih. Tropa niso našle, ker se je ta razbežal v dolino, kjer so ga našli ljudje. V zahvalo za ovce in spomin na žalik žene, so kraj z najdenimi ovcami poimenovali Luče.

Slika 3: Občina Luče nekoč

IGLA

Legenda pravi, da je nekoč v Savinjski dolini živela ajdovska deklica. Bila je tako velika, da je z eno nogo stala na Raduhi, z drugo na Veži, v Savinji pa je prala perilo. Nekega dne je z iglo šivala srajco. V grobem platnu se je igla zlomila in v jezi jo je vrgla v dolino, kjer se je zapičila v breg ter tam ostala do danes. Ta breg soteske Savinje med Lučami in Solčavo je kratka, a razgibana dever, vrezanim med strma pobočja Raduhe in Dleskovške planote s

Slika 4: Igla

pomenljivim imenom Vrata. Nahaja se tik ob cesti, kakšne tri kilometre nad Lučami, kjer se svet zoži v kratko, a divjo sotesko in na desni strani že od daleč zagledano imeniten skalni obelisk z zelo primernim imenom – to je Igla. Je okoli 40 m visok samotar, ki ga od matične stene loči 2m široka in več metrov visoka razpoka. Skozi to ozko špranjo, ki daje od daleč vtis ušesa igle, je vse do leta 1894, ko so tod zgradili cesto, vodila edina pešpot med Lučami in Solčavo. Zraven igle se nahaja nizko ležeča planinska postojanka Igla, katero upravlja planinsko društvo Luče. Igla je razglašena za naravni spomenik.

ZGODBA O JAMSKEM ŠKRATU BERGMANDELJCU

Berkmandeljč je jamski-gorski škrat. V Šaleški dolini je nekdanj varoval svinčevo in cinkovo rudo v Penku, železovo rudo na Kozjaku in srebrno rudo v Velunjem grabnu, zadnjih sto trideset let pa nadzira predvsem Lignit. Opaža se ga tudi v drugih rudarskih krajih, ker rad hodi na izlete. Berkmandljec prihaja s koroške strani na Raduho, kjer se skriva v skrivnostnem podzemnem svetu.

4.3.1. KOLESARSKE POTI

Odločile smo se, da v našo raziskovalno nalogo vključimo tudi kolesarske poti. K temu nas je vzpodbudilo dejstvo, da se dandanes vse več ljudi odloča za zdravo in aktivno življenje. Opisale bomo 3 kolesarske poti, ki se nahajajo v okolici Luč: Arničev vrh, Loka in Konjski vrh – Primož.

1. ARNIČEV VRH

Iz Luč se usmerimo po glavni cesti proti Ljubnem. Glavni cesti sledimo dober kilometer do mostu, kjer zavijemo desno preko njega. Takoj na drugi strani mostu levo zavije cesta do TK ZG . Jezernik; nadaljujemo v vzponu naravnost ob potoku Rogačnik do križišča, kjer desno zavije cesta do TK Metul, cesta naravnost pa nas pripelje do zaselka Log. Od tod nadaljujemo naravnost, mimo odceпов na desni, za kmetiji Škomen in Oto ter odcepa za Špehov vrh, do Arničevega vrha nad kmetijo Mlačnik.

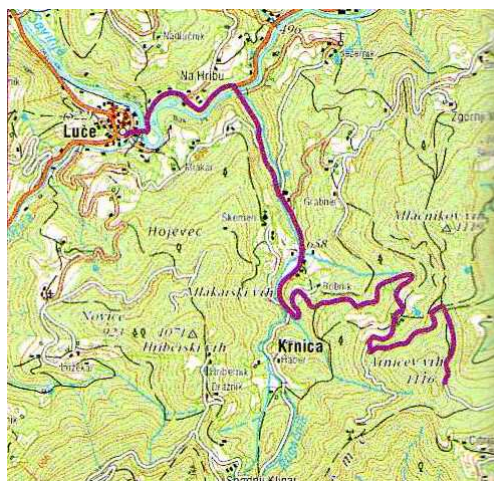
DOLŽINA: 14 km

VIŠINSKA RAZLIKA: 530 m

ČAS: 2 h

TEŽAVNOST: srednje zahtevna tura

TEREN: 7,2 km asfalta, 6,8 km makadama

Slika 5: Kolesarska pot - Arničev vrh

2. LOKA

Začetek poti je v Lučah od koder se usmerimo po glavni cesti proti Ljubnem in po kateri se peljemo do zaselka Struge, kjer ob koncu kraja zavijemo levo na asfaltno cesto, kamor nas usmerijo tudi smerne table za Kočo na Loki in Snežno jamo. Začetni del ceste je precej strm, a strmina kmalu popusti in nato v blagem vzponu pripeljemo do križišča, kjer desno zavije asfaltna cesta v smeri zaselka Konjski Vrh; cesta naravnost pa nas mimo samotnih kmetij in preko mostu soteske potoka Dupeljnik-Brlogi pripelje do križišča, kjer nas levo usmerjajo table proti TK Drtičnik. Začvujemo ostro desno in nadaljujemo pot po asfaltu do naslednjega križišča, kjer so konča tudi asfalt. Cesta, ki zavije ostro levo je panoramska, mi pa nadaljujemo naravnost po makadamu mimo križišča, kjer desno zavije cesta do kmetij: Prepadnik, Dežman in Drolek ter mimo planin Kosmačeve, Rastke in Vodole. Od planine Vodole v srednje zahtevnem vzponu pripeljemo do parkirišča pod Kočo na Loki. Od parkirišča do same kočice moramo opraviti še krajši, a zaradi strmine precej zahteven vzpon. Cesta, ki se od parkirišča nadaljuje naravnost, pelje do Snežne jame. Od planine do kočice lahko občudujemo lepe razglede na Rogac in Kamniško-Savinjske Alpe (Ojstrica in Veliki vrh). Koča na Loki je izhodišče za obisk Raduhe (2062m), planine Javorje in Snežne jame.

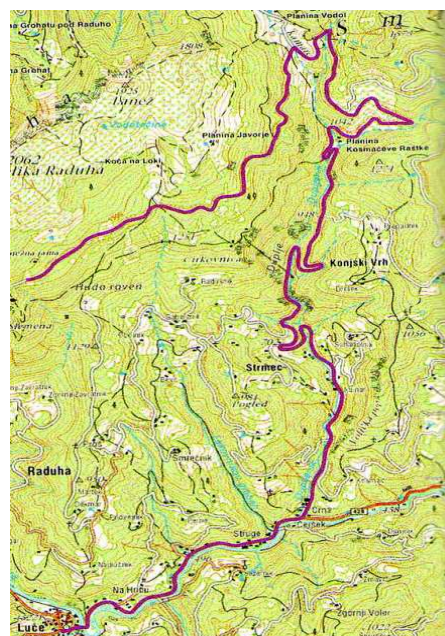
DOLŽINA: 40 km

VIŠINSKA RAZLIKA: 1012 m

ČAS: 3-3,5 h

TEŽAVNOST: zahtevna tura(dolg vzpon)

TEREN: 14,8 km asfalta, 25,2 km makadama

Slika 6: Kolesarske poti - Loka

3. KONJSKI VRH –PRIMOŽ

Pot pričnemo v kraju Struge, kjer se usmerimo v smeri Koče na Loki in Snežne jame.

Tej cesti v asfaltnem vzponu sledimo do prvega asfaltnega križišča, kjer zavijemo ostro desno. Od tod dalje pa nekaj časa v blagem vzponu, nato pa precej po ravnem prečimo pobočje Konjskega Vrh in Primoža. Cesta je do kmetije Parbej asfaltirana, od tod naprej pa asfalt zamenja makadam. Konec občine Luče in začetek občine Ljubno od tu se po isti poti lahko vračamo nazaj do Struge ali pa pot nadaljujemo proti Primožu in naprej proti Ljubnem.

DOLŽINA: 14 km

VIŠINSKA RAZLIKA: 400 m

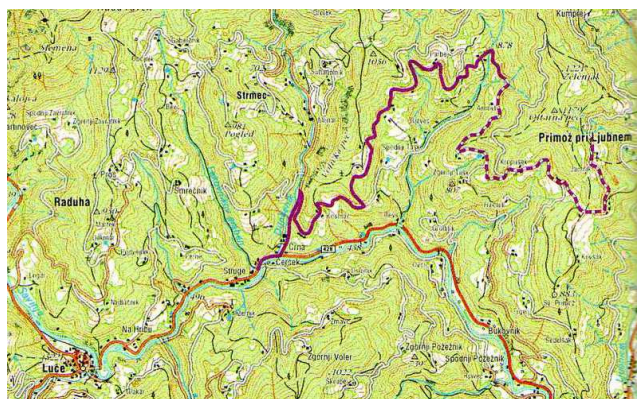
ČAS: 2 h

TEŽAVNOST: srednje

zahtevna tura

TEREN: 11 km asfalta, 3 km

makadama

Slika 7: Kolesarska pot - Konjski vrh - Primož

4.3.2. RADUHA

Na višini 2062 m leži Raduha, najvišja gora vzhodnih Savinjskih Alp. Gre za dolgo apnenčasto sleme, ki je na severozahodu strmo odsekano, z južne in vzhodne strani pa položno, poraslo z gostimi gozdovi in prijetnimi visokogorskimi travniki. To sleme je

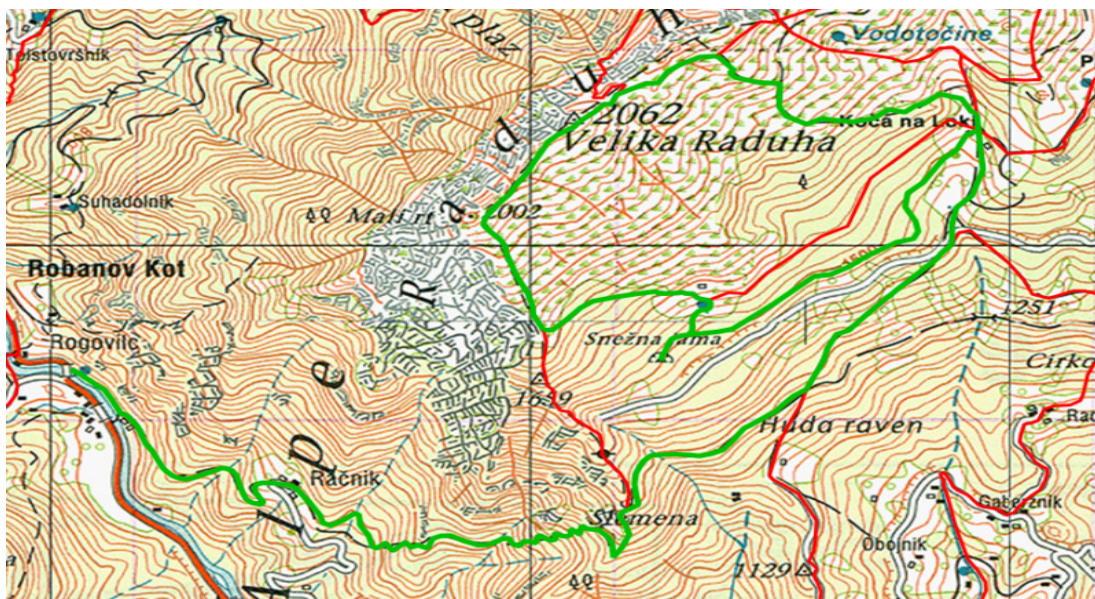

Slika 8: kašipot Raduha

Savinja s sotesko med Lučami in Solčavo ločila od osrednjega dela Kamniško - Savinjskih Alp. Razgled z Raduhe je med najlepšimi in najbolj veličastnimi. Zaradi odmaknjene lege je razgled zelo obširen. Na jugozahodu vidimo osrednji del Kamniško - Savinjskih Alp z vitko Ojstrico, ki se pne nad Robanovim kotom. Na severu je skoraj na dosegu

roke razpotegnjena Olševa z osamljenimi domačijami, desno od nje pa se v ozadju dviga Peca. Gosto poraščena gmota na vzhodu je Smrekovško pogorje, ki se v južnem delu naslanja na Golte.

Na jugu pa našo pozornost privlači predvsem slikoviti Rogatec, za katerim se skriva gozdnata Menina. Raduho planinci radi obiskujejo. Deloma zaradi lahkega pristopa, deloma pa zaradi številnih zanimivosti. Goro je najbolj primerno obiskati meseca maja in junija, ko so temperature še zmerne, hkrati pa so številni travniki obogateni s številnimi in redkimi rožami. Na pobočju Raduhe stoji na višini 1327 m nad morjem kmetija Bukovnik, najvišje ležeča domačija na Slovenskem.

Slika 9: Zemljevid Raduhe z okolico

KOČA NA LOKI POD RADUHO

Koča stoji na planini Loka na vzhodnem pobočju Raduhe. Prvo kočjo je tu zgradila Savinjska podružnica Slovenskega planinskega društva, leta 1910. Med NOB je kočja pogorela. Kočja je imela ogromno lastnikov, večkrat so jo dograjevali in obnavljali. Sedaj je v lasti PD Luče, ki jo sedaj oddajajo različnim najemnikom. Odprta je od začetka junija do konca septembra, maja in oktobra pa ob sobotah, nedeljah in praznikih. Za skupine nad 10 oseb pa po dogovoru tudi ob drugem času. V dveh gostinskih prostorih je 100 sedežev, točilni pult; v 6 sobah je 45 postelj, na skupnem ležišču pa 40 ležišč; WC, umivalnica s toplo in mrzlo vodo; v večji gostinski sobi kmečka peč in tekoča voda. Na koči se vsako leto odvijajo tradicionalne prireditve.

Mesec marec je rezerviran za zimski pohod na Raduho in za veleslalom za Joškov 14. memorial. V avgustu pa se v bližnji kapeli odvija tradicionalna maša.

Z roba nad kočo je lep razgled proti jugu na Gornjo Savinjsko dolino in na gore nad njo. Razgled proti vzhodu zakrivajo bližnji vrhovi okrog planine Javorje; od jugovzhoda do jugozahoda vidimo v daljavi Menino planino, malo bliže Veliki Rogac in nekaj najbolj vzhodnih vrhov Savinjskih Alp nad Lučnico; na zahodni strani se v bližini dviga Raduha; severno sta vrhova Lanež in Jelovec.

Slika 10: Koča na Loki

4.3.3. SNEŽNA JAMA

Snežna jama leži na jugo zahodnem pobočju Raduhe pet kilometrov dolge in 2062 m visoke gore nad reko Savinjo, med Lučami in Solčavo. Dolgo je bila notranjost jame skrita ljudem. Vhodna udornica je bila prvič omenjena in registrirana kot Snežna jama že 1. 1. 1939 leta, vendar nihče ni vedel, da se pod 5-6 m debelo snežno odejo skriva vhod v prečudovit podzemni svet. Jamarji, člani kluba Črni galeb iz Prebolda, so jamo odkrili 23. 8. 1981. Po opravljenih raziskavah in izdelavi načrta so Planinskemu društvu Luče predlagali ureditev jame za turistični obisk. V ta namen so imeli tudi izobraževanje na koči na Loki za bodoče vodnike. Planinsko društvo je jamo zavarovalo z železno ograjo in namestilo lesene lestve ter s tem omogočilo pristop določenemu krogu ljudi. Zaradi nekontroliranega obiskovanja jame se je njeno stanje slabšalo, v turističnem smislu pa jama ni zaživela. Leta 1989 so nekateri planinci sklenili temu narediti konec in predlagali, da jamo znova prevzamejo pod svoje okrilje preboldski jamarji. Vso jesen in zimo so jo nato urejali za obisk in se pri tem držali načrta, ki je bil narejen z veliki posluhom za ohranitev naravnega okolja. Vodniki so tudi izkušeni jamarji, ki imajo za sabo tudi 40-letno udejstvovanje v jamarstvu.

Slika 11: Snežna jama

Vhod v čudovit podzemni svet Snežne jame se odpira sredi stoletnih gozdov 1500 m visoko. Ta biser alpskega sveta obiskovalce navdušuje s svojo notranjostjo, v kateri se nahajajo ledene dvorane z rajsko podobo kraškega podzemlja. K njeni posebnosti svoje

dodaja še večni led v vhodni dvorani in velika količina jamskega mleka oz. malgonita, ki je odložen po stenah v obliki oblog ali oblikovan v najrazličnejše kraške tvorbe,

stalaktiti, stalagmiti, mogočni tudi od 5 do 21 m visoki stebri, baldahini, sigaste ponvice in drugo jamsko okrasje. Jama se lahko primerja s kapniki v najlepših jamah pri nas in v tujini. Kapniki so tu nastajali najmanj dvakrat prej kot v ostalih nižinskih jamah, starost jame pa se ocenjuje na 10 - 12 milijonov let. Od 14. julija 1990 je najvišje ležeča turistična jama v Sloveniji in hkrati jama, ki bi ji težko našli primerjavo ne le v Sloveniji, ampak tudi v svetu. Dodatno vrednost in zanimivost predstavlja tudi odkrito okostje jamskega medveda ter endemičnih jamskih hroščev.

Z obiskom Snežne jame lahko obiskovalci doživijo nenavadni podzemni svet in pokukajo v zgodovino davno minulih dob kilometer in pol dolgega jamskega sistema. S karbidovko v roki in ob vodstvu izkušenega jamarja - vodnika jama razkriva svoje skrivnosti in lepote in obogati obiskovalce z informacijami o krasu in kraškem podzemlju. Za obisk jame je zaradi varnosti obvezna planinska obutev in topla obleka.

4.4. PLANINSKI BONTON

VARSTVO NARAVE IN OKOLJA

Naravna bogastva in lepote so vir, iz katerega črpa planinstvo svojo moč in poslanstvo.

Varovanje narave je v najširšem družbenem interesu, planinstvo pa je z naravo tesno povezano, zato dosledno spoštuje pravice varstva narave in okolja in je v tem prizadevanju zgled tudi drugim. Množičnost obiska v gorah, sodoben promet in druge oblike civilizacije vedno bolj ogrožajo prvobitnost gorskega sveta. Skrb za varstvo narave in okolja je zato ena temeljnih dolžnosti planinca in bistven sestavni del planinske vzgoje. Poleg splošnega varstva narave in okolja je planinec še posebej dolžan, da skrbi za varstvo tistega dela narave, ki je neposredno ali posredno povezan s planinstvom. To so predvsem posamezna gorska območja, naravni parki, gorsko rastlinstvo in živalstvo. Planinec z osebnim zgledom in ravnanjem skrbi za ohranjanje gorskega okolja tako, da na planinskih poteh, posebej še na vrhovih, počivališčih in razglediščih ne odmetava odpadkov, temveč jih odnaša s seboj v dolino in jih odlaga na urejenem smetišču. Planinec ne povzroča hrupa, ne proži kamenja, ne kuri ognja v gozdu ali njegovi bližini in ne uničuje cvetja, ne glede na to, ali je zaščiteno ali ni.

Tudi ne dela škode na planinskih pašnikih, objektih in nasadih. Vedno misli na to, da imajo tudi tisti, ki prihajajo za njim, pravico do pristnega, čistega okolja.

ODNOSI MED PLANINCI

Lepa planinska navada je, da se planinci med seboj pozdravljajo, kar je zunanji izraz planinskega tovarštva in spoštovanja. Pozdrav je vljuden in prisrčen, pri tem pa ne čakamo, da bomo pozdravljeni. Bonton, ki obravnava pozdrav ob srečanju, velja tudi v gorah. Lepo je, če tisti, ki gredo s ture, pozdravljajo tiste, ki gredo na turo. Nevljudno je, če na pozdrav ne odzdravimo.

PLANINSKE KOČE

Planinske koče (domovi, koče, zavetišča in bivaki) so namenjene planincem za počitek. Želje in potrebe planincev so dokaj različne in koče - tudi najbolj udobne - niso opremljene in oskrbovane tako, da bi v njih lahko ustregli vsem zahtevam. Planinci so skromni, obzirni do drugih gostov in strežnega osebja. Da vzpostavimo vzdušje pristne planinske domačnosti in toplote, je posebej pomembno, da upoštevamo potrebe in želje drugih ter, da s svojimi željami in navadami ne povzročamo neugodnega razpoloženja drugim.

4.5.STATISTIKA

Gorski kraji: 1.925.569

$$500 : 1.925.569 \times 100 = 0.025 \%$$

V primerjavi z vsemi nočitvami v letu 2008, ki znašajo 1.925.569, nam ta procent predstavlja število nočitev v koči na Loki.

Za boljšo predstavo o številu obiskov na planinskih kočah, vam prikazujemo podatke Statističnega urada Slovenije za leto 2008.

KRAJI	OBISKOVALCI	LETO	ŠT. OBISKOVALCEV
Zdraviliški	Tuji in domači	2008	2.754.955
Gorski	Tuji in domači	2008	1.925.569
Obmorski	Tuji in domači	2008	2.033.468

4.6. PAVŠALNI PROIZVOD

Za vikend pa v hribe, malo drugače!

Ste pripravljeni na skrita doživetja in svež zrak, ki vam jih ponujajo hribi in planine?

Si želite pobegniti daleč stran od hrupa in stresa, potem je ta program namenjen prav vam!

1. DAN:

Vsi polni adrenalina, z velikimi nahrbtniki in nestrpnega pričakovanja, se bomo zbrali v planinski koči Loka pod Raduho. Oskrbniki nas bodo najprej pogostili s pristno planinsko pijačo »katurovc«, najmlajši pa se bodo okrepčali s planinskim čajem. Po kratkem počitku se bomo nastanili in seznanili s hišnim redom v planinski koči. Sledi predstavitev okoliških hribov in seznanitev z hišnim redom, ki velja v planinskih kočah. Po namestitvi se bomo napotili do planšarije Javorje.

Slika 12: škrat

Sledil bo pohod do planšarije Javorje, kjer se nam bo predstavil pastir in nas seznanil z njegovim načinom življenja. Okrepčali se bomo s pastirsko malico in se počasi odpravili nazaj h koči. Ob poti bomo v jamskih kotanjah poskušali predramiti škrate Berkmandeljca. Ta v naše konce včasih zaide iz Koroške strani.

Ob povratku v kočjo sledi večerja. Po večerji, ob prijetno ogreti krušni peči, pa se nam bo pridružil gorski vodnik, član planinskega društva Luče. Pripravil vam bo predstavitev o pravilnem obnašanju v gorah in naučil mojstrovine vezanja vrvi. Ob mraku se bomo skupaj odpravili na prosto, kjer bomo opazovali in se orientirali po zvezdah, ki v gorah svetijo močnejše. Če vas bodo zvezde tako očarale in začarale, pa lahko vzamete spalno vrečo in noč preživite pod zvezdnatim nebom. Ostali se bomo vrnili v toplo zavetje kočje.

2. DAN:

Po jutru se dan pozna, zato se v gorah zgodaj dela dan. Po okusnem zajtrku se bodo starši lahko odpravili na vrh ene najzanimivejših gora v tem delu Slovenije, Raduhe. Najmlajše gostitelje bo pred vhodom v kočico že čakal pastir s svojim pesom, pastirskim

Slika 13: krava

čuvajem, da skupaj pojdemo po skrivnostnih poteh. Najprej bodo skupaj s pastirjem odšli na dnevni obhod, kjer bomo srečali in delili priboljške ovcam, konjem, kravam. Poslušali bomo pastirske zgodbe, prepoznavali zelišča, odtise jelena in gamsa. Že rahlo utrujeni bomo postavili ognjišče in si pripravili pravo pastirsko malico. Če malica ne

bo po vašem okusu, nikar ne skrbite, saj nas v koči čaka okusno kosilo. Kasneje se nam bodo pridružili tudi starši. Po kosilu sledi počitek. Pozno popoldne nas bo obiskal skrivnostni gozdni mož. Ta nam bo ob tabornem ognju pripovedoval desetletja stare zgodbe, in nam razkrival čarobne sestavine zdravilnih zelišč. Ob tabornem ognju ne bodo manjkali zvoki kitare. Sledi večerja in prenočevanje.

Slika 14: Pripravljanje ognjišča

3. DAN:

Po okusnem zajtrku sledi pohod preko planine Arta, do Snežne jame, kjer sledi voden ogled bisera Savinjskih Alp. Toplo oblečeni in obuti se bomo prepustili skrivnostnemu podzemnemu svetu. Po ogledu gorskih lepot se bomo vrnili v kočo, kjer nas bo čakalo pristno slovensko kosilo. Tisti, ki jim je še ostalo dovolj energije za krajši pohod, ste vabljeni na planoto Durce.

S tem se naše kratke počitnice končajo, vi pa se polni novih vtisov in nepozabnih doživetij vrnete nazaj v dolino.

5. EMPIRIČNI DEL

5.1. INTERVJU Z G. DARKOM NARAGLAVOM

Kdaj je Snežna jama odprta?

Ker jama leži na nadmorski višini 1500 m je turistična sezona odvisna od vremena. Jama je na voljo za ogled od 1. junija do 30. septembra. Med vikendi so ogledi možni vsak dan, vsaki 2 uri od 9 – 17 ure, septembra do 16. ure. Če snega ni, si lahko najavljene skupine jamo ogledajo tudi v maju in oktobru.

Koliko časa traja ogled jame?

Ogled jame traja od ene ure in pol, do dve uri

Kakšna je vstopnina in približno koliko obiskovalcev vas obiše letno?

Vstopnina za obisk jame znaša 9 evrov na odraslo osebo, 7 evrov za otroke, dijake in študente, za skupino nad 20 ljudi pa 1 evro ceneje. Naš letni obisk je okoli 4000 obiskovalcev.

Kako skrbite za boljšo prepoznavnost »vašega bisera«?

Promocija jame poteka preko prospektov in plakatov. O jami je bilo prav tako že veliko napisanega v raznih časopisih, večkrat je bila predstavljena na radiu in televiziji. O njej je posneta tudi posebna oddaja, Snežna jama - Raduha, krajinski park. Reklamirana je tudi preko več internetnih spletnih strani, reklamnih tabel in turistično informativnega centra. Snežna jama ima svojo pesem Snežna jama – Biserna kraljica. Besedilo je napisal Ivan Sivec, posnel pa jo je ansambel Slapovi. Najboljša reklama so zadovoljni obiskovalci, ki priporočajo obisk sorodnikom in znancem.

Nam zaupate še kakšno legendo o Snežni jami?

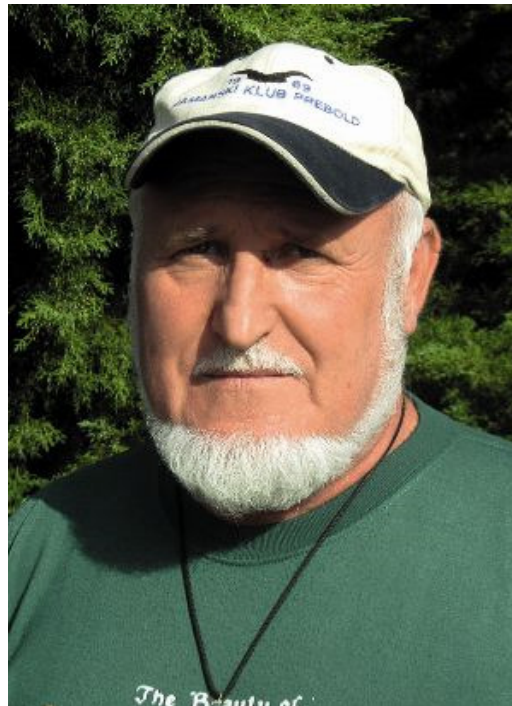
Ker je bila zunanja udornica prekrita s snegom so pastirji, ki so po okoliških travnikih pasli živino, s koši hodili po sneg pred jamo. Sneg so nato stopili in napajali živino. Legenda pa pravi, da so tudi meso zakopavali v sneg in ga na tak način shranjevali.

Koliko je stara jama?

Jama je stara od 10 do 12 milijonov let. Kapniki so v Snežni jami nastajali najmanj dvakrat prej kot v ostalih jamah v nižinah. Zato je jama kapniška in ne klasično alpska, kot druge jame, ki so na takšni nadmorski višini

Kdaj je bila odkrita?

Jama je bila odkrita 23. avgusta 1981. Ko smo jo raziskali in izdelali načrt smo planinskemu društvu Luče podali predlog za ureditev jame za turistični obisk.

Slika 15: g. Darko Naraglav

5.2. HIPOTEZE

- 1) Gore ljudem predstavljajo umik iz hrupnega in stresnega življenja. Tam najdejo mir in sprostitev, zato smo predvidevale, da ima večina slovenskih družin rada hribe in planine.
- 2) Ker v državi vlada recesija se s tem dohodki in gospodarska rast nižajo. Posledično se ljudje odločajo za oddih v gorah, saj je cenejši od drugih oblik dopusta. Menile smo, da so se v letu 2009 ljudje vsaj 3x ali 4x podali na oddih v hribe.
- 3) Koče niso ustrezno opremljene in tam ni poskrbljeno za otrokovo varnost in zabavo. Na podlagi tega, smo menile, da se večina družin ne odloča za obisk v hribih, zaradi svojih otrok.
- 4) Ljudje se odločajo za enodnevne oddihe, imajo prenatrpane dnevne urnike in zato smo predvidevale, da večina družin zaradi teh dejavnikov še ni prenočevala v planinski koči.
- 5) Čeprav se ljudje vse pogosteje odločajo za oddih v gorah še vedno ne vedo, kateri so glavni pogoji bivanja v planinskih kočah. Zato menimo, da s tem niso dovolj seznanjeni.
- 6) Predvidevamo, da vsak planinec ve, kakšne nevšečnosti ga čakajo v hribih in, da je primerno opremljen za odpravo na pohod.
- 7) Večina otrok ni v svojem življenju izkusila pristnega planinskega življenja, zato smo mnenja, da je vsakemu otroku interes, da preživi popoldan s pastirjem in se seznani z življenjem na planšariji.
- 8) Ljudje si želijo ogledati naravne vrednote hribov, in spoznati običaje domačinov, ki jim v vsakdanjem življenju niso priča.
- 9) Družine bi se bile pripravljene z veseljem udeležiti našega pavšalnega proizvoda
» Za vikend pa v hribe, malo drugače! «, ker si želijo vikend preživeti na malo drugačen način.
- 10) Ker smo naše ankete izvajale v različnih regijah smo menile, da v vseh regijah ne poznajo Snežne jame, niti je niso obiskali.
- 11) Informacije o turistični ponudbi bi ljudje iskali najpogosteje na spletnih straneh, saj je internet dandanes najpogostejši način iskanja različnih informacij.

5.3. ANKETA

Pozdravljeni!

Smo dijakinje četrtega letnika Srednje šole za gostinstvo in turizem Celje. Pripravile smo pavšalni proizvod » Za vikend pa v hribe, malo drugače! « . Ker želimo ponudbo oblikovati tako, da bo le ta ustrezala potrošnikom, bi Vas prosile da si vzamete nekaj minut časa in rešite anketo. Za vaše sodelovanje se vam že vnaprej zahvaljujemo.

SPOL : a) moški

b) ženski

STAROST : a) 20 - 30 let

b) 30 - 40 let

c) 40 in več let

1) Ali ima vaša družina rada hribe, planine?

a) da

b) ne

2) Ali ste v zadnjem letu 2009 skupaj z družino kdaj obiskali hribe?

a) nikoli

b) 1x

c) 3x ali 4x

d) več kot 10x

e) drugo _____

3) Zakaj se niste odločili za več dnevni oddih v hribih? (če na prejšnje vprašanje niste odgovorili z odgovorom a, vprašanje preskočite)

a) zaradi otrok

b) zato, ker nimamo radi hribov

c) drugo _____

4) Ste z družino kdaj prenočevali v planinski koči?

a) da

b) ne

5) Ali ste seznanjeni s pogoji bivanja v planinskih kočah? (oprema, skupna ležišča, minimalna uporaba škodljivih snovi za okolje, ...)

a) da

b) ne

6) Ste seznanjeni z varnostjo in obvezno opremo v hribih?

a) da

b) ne

7) Bi bilo vašemu otroku v interesu preživeti dopoldan s pastirjem, da bi se seznanil z življenjem na planšariji?

a) da

b) ne

c) ne vem

8) Ali vas v hribih zanimajo samo hribi, ali tudi ostale naravne vrednote in zanimivosti?

a) samo hribi

b) tudi ostale naravne vrednote in običaji domačinov

9) V osrčju Savinjskih Alp obstajajo biseri narave (Snežna jama) in kulturne dediščine (običaji), ki smo jih združile in pripravile aktivne počitnice za celotno družino.

Pripravljamo vikend paket Po pastirčkovih poteh, ki je namenjen aktivnemu preživljanju vikenda za otroke in starše v hribih, na malo drugačen način. Ali bi se ga bili pripravljene udeležiti?

a) da

b) ne

10) Na jugozahodnem pobočju Raduhe leži Snežna jama, katere ogled je vključen v turističen proizvod. Ali ste že kdaj obiskali to jamo?

a) da

b) ne

c) ne, vendar bi jo rada

11) Kje bi iskali informacije o takšni turistični ponudbi?

a) na internetu

b) v turistični agenciji

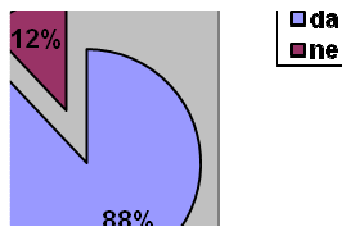
c) drugo _____

5.4. REZULTATI ANKET

1. vprašanje:

Ali ima vaša družina rada gore?

- da (44)
- ne (6)

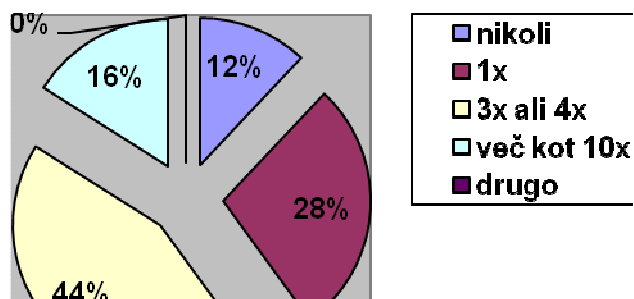

- Predvidevale smo da ima večina slovenskih družin rada hribe in planine. Ta hipoteza je bila potrjena, saj je kar 88% naših anketirancev odgovorilo z odgovorom A.

2. vprašanje:

Ali ste v zadnjem letu 2009 skupaj z družino kdaj obiskali hribe?

- nikoli (6)
- 1x (14)
- 3x ali 4x (22)
- več kot 10x (8)
- drugo (0)

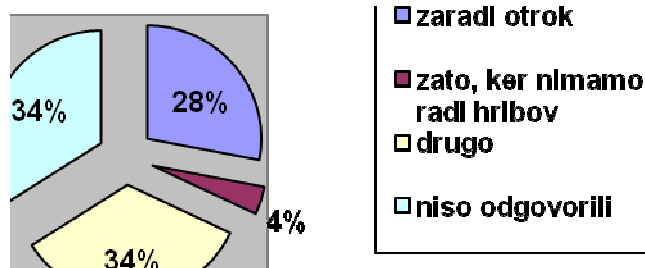

- V zadnjem letu 2009 so se vsaj 3x ali 4x podali na oddih v hribe. Tudi to hipotezo smo potrdile, na podlagi tega, da je kar 22 anketirancev odgovorilo s tem odgovorom.

3. vprašanje:

Zakaj se niste odločili za več dnevni oddih v hribih? (če na prejšnje vprašanje niste odgovorili z odgovorom a, vprašanje preskočite)

- zaradi otrok (14)
- zato ker nimamo radi hribov (2)
- drugo (17)
- niso odgovorili (17)

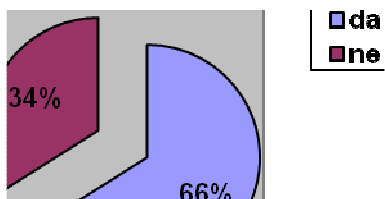

- Za več dnevni oddih v hribih se družine ne odločajo zaradi otrok. To hipotezo smo ovrgle, ker se je večina anketirancev odločila za odgovor C, ali pa sploh ni odgovorila na zastavljeno vprašanje.

4. vprašanje:

Ste z družino kdaj prenočevali v planinski koči?

- da (19)
- ne (31)

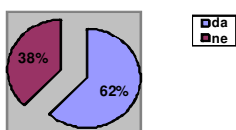

- Predvidevale smo da večina družin še ni prenočevala v planinski koči. Hipotezo smo potrdile, saj se 66% anketirancev odločilo za odgovor B.

5. vprašanje:

Ali ste seznanjeni s pogoji bivanja v planinskih kočah? (oprema skupna ležišča, minimalna uporaba škodljivih snovi za okolje, ...)

- da (31)
- ne (19)

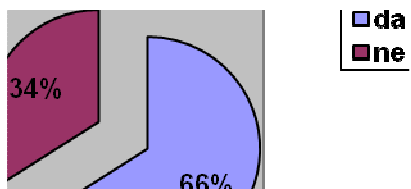

- 62% anketirancev se je odločilo za odgovor B, torej, da poznajo pogoje bivanja v planinskih kočah. To hipotezo smo potrdile.

6. vprašanje:

Ste seznanjeni z varnostjo in obvezno opremo v hribih?

- da (33)
- ne (17)

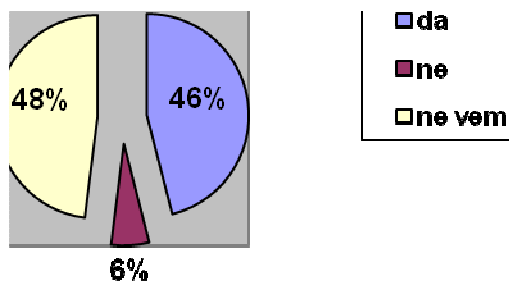

- Večina anketirancev je seznanjenih z varnostjo in obvezno opremo v hribih. Hipotezo smo potrdile, saj je kar 33 anketirancev na naše zastavljeno vprašanje odgovorilo z odgovorom A.

7. vprašanje:

Bi bilo vašemu otroku v interesu preživeti dopoldan s pastirjem, da bi se seznanil z življenjem na planšariji?

- da (23)
- ne (3)
- ne vem (24)

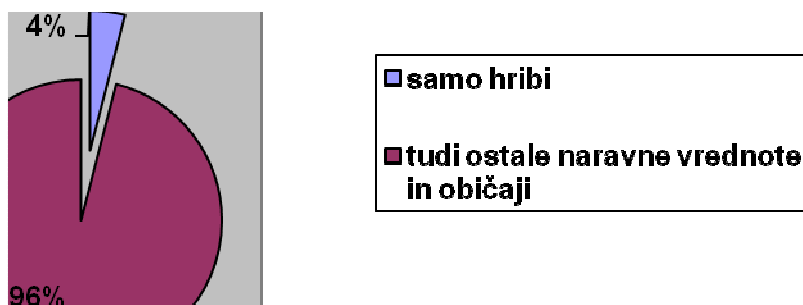
- Menile smo, da bi bilo vsakemu otroku v interesu preživeti dopoldan s pastirjem, da bi se seznanil z življenjem na planšariji. Hipotezo smo deloma potrdile, ker je 48%

anketirancev odgovorilo, da ne vedo če bi bili njihovi otroci zainteresirani preživeti dopoldne s pastirjem, 46 % anketirancev pa je odgovorilo z odgovorom A.

8. vprašanje:

Ali vas v hribih zanimajo samo hribi, ali tudi ostale naravne vrednote in zanimivosti?

- samo hribi (2)
- tudi ostale naravne vrednote in običaji domačinov (48)

- V hribe hodijo družine tudi zato, da bi si ogledale ostale naravne vrednote in spoznale običaje domačinov. 96 % anketirancev si je pripravljeno ogledati še ostale vrednote in običaje domačinov, zato smo to hipotezo potrdile.

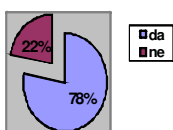
9. vprašanje:

V osrčju Savinjskih Alp obstajajo biseri narave (Snežna jama) in kulturne dediščine (običaji), ki smo jih združile in pripravile aktivne počitnice za celotno družino.

Pripravljamo pavšalni proizvod » Za vikend pa v hribe, malo drugače! «, ki je namenjen aktivnemu preživljanju vikenda za otroke in starše v hribih, na malo drugačen način. Ali bi se ga bili pripravljene udeležiti?

- da (39)

- ne (11)

- Družine bi se bile z veseljem pripravljene udeležiti pavšalnega proizvoda » Za vikend pa v hribe, malo drugače! «. Namenjen je predvsem aktivnemu preživljanju vikenda. To hipotezo smo deloma potrdile, saj kar 24% anketirancev ni bilo prepričanih, ali bi se udeležili tega paketa ali ne.

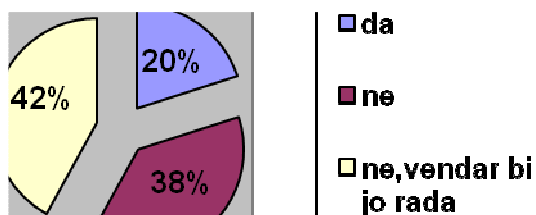
10. vprašanje:

Na jugozahodnem pobočju Raduhe leži Snežna jama, katere ogled je vključen v turističen proizvod. Ali ste že kdaj obiskali to jamo?

- da (10)

- ne (19)

- ne, vendar bi jo rad/a (21)

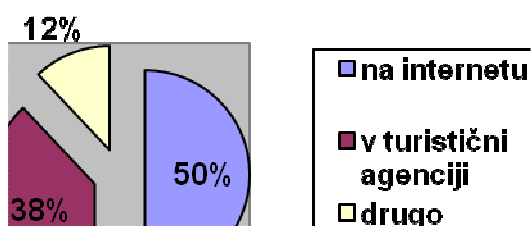

- Menile smo, da večina anketirancev še nikoli ni obiskala Snežne jame. To hipotezo smo potrdile, kar 42% ljudi še ni obiskalo to jamo.

11. vprašanje:

Kje bi iskali informacije o takšni turistični ponudbi?

- na internetu (25)
- v turistični agenciji (19)
- drugo (6)
- Informacije o turistični ponudbi bi ljudje iskali najpogosteje v turističnih agencijah. Tu so bili odgovori različni, nekateri so obkrožali po več odgovorov, zato smo to hipotezo ovrgle.

- To hipotezo smo potrdile, saj je kar polovica anketirancev odgovorila z odgovorom A, torej da bi takšne informacije iskali na internetu.

ZAKLJUČEK

Kot bodoče turistične delavke in istočasno vedoželjne turistke ter popotnice, smo z našo raziskovalno nalogo prišle do ugotovitev, ki smo jih strnile v zaključku.

Prišle smo do spoznanja, da bi Snežna jama z okolico lahko postala ena izmed privlačnejših destinacij pri nas. V sebi skriva ogromno neodkritih zakladov. Glavna prednost in hkrati pomanjkljivost je ta, da to okolje ni primerno za masovni turizem, predvsem zaradi slabe prometne infrastrukture in občutljivosti narave. To območje je idealno za razvoj eko in trajnostnega turizma. Kljub naravnim danostim, se pojavlja problem nepovezanosti med različnimi ponudniki. Za nadaljnji razvoj jame in lokalnega gospodarstva, je rešitev tega problema ključnega pomena. Upamo, da bomo s svojim pavšalnim proizvodom spodbudile društva in skupnosti ter jih povezale in razvijale.

7. VIRI IN LITERATURA:

-VIRI:

- <http://www.gore-ljudje.net>
- <http://www.slovenia.info/si>
- <http://www.visitslovenia.net>
- http://www.itr.si/podrocja_dela/ekoturizem
- <http://www.gore-ljudje.net/informacije/49359/>

-USTNI VIRI:

- Darko Naraglav, moški, 1952

- Aneta Siljar, ženska, 1980

-LITERATURA:

- Kladnik, D. (1994). Sto slovenskih krajev. Ljubljana: Prešernova družba
- Pilz, I. (2000). Čudoviti svet Karavank in Kamniško - Savinjskih Alp. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga
- Stritar, A. (2003). Kamniško - Savinjske Alpe. Ljubljana: Sidarta
- Javornik, M. (1990). Enciklopedija Slovenije. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga
- Vedenik, T. ; Sket, B. ; Ramšak, G. ; Naraglav, D.; Tominšek, E. (2009). Črni galebi pišejo... Jamarski klub Črni galeb Prebold, Graščinska c. 28, 3312 Prebold
- Gosar, A.; Jeršič, M. (2006): Slovenija turistični vodnik. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga